Arqueologia inclusiva: divulgació científica entre els col·lectius oblidats

Published by Interacció [1] on 10/09/2021 - 10:00 | Last modification: 13/04/2026 - 07:45

Journal of Community Archaeology & Heritage [2]

Cada vegada més museus dediquen uns majors esforços per als seus **programes educatius** destinats, a priori, per a tots els públics. Però, està aquest accés cobrint les persones de tots els grups socials? L'article que us portem avui afirma que sovint se centren en grups com els infants, els adolescents i les famílies de nivell educatiu mitjà-alt o, inclús, turistes, deixant de banda a persones que es troben sovint **als marges del focus dels investigadors i les institucions**.

El grup d'experts encarregats d'aquest estudi – format per investigadors, educadors, treballadors socials, comunicadors i psicopedagogs – es fa servir de la **prehistòria i la investigació arqueològica** com a mitjà per acostar a aquelles persones amb accés limitat als programes de divulgació aspectes tan transversals per a la vida quotidiana com la migració, el racisme, les relacions de gènere o l'alimentació.

Persones amb síndrome de Down participant a l'excavació arqueològica de Guixeres de Vilobí. J.F. Gibaja

El treball que desgrana l'article "**Inclusive archaeology. Scientific outreach among 'forgotten collectives' in the streets of Barcelona**" abasta activitats de divulgació arqueològica amb alguns col·lectius que habitualment no participen ni gaudeixen de la ciència, concretament persones amb **discapacitat intel·lectual**, **migrants nouvinguts**, **gent grans**, **població gitana** i altres persones **en risc d'exclusió**. El seu focus inicial va ser la ciutat de Barcelona, concretament el barri del Raval, però el projecte s'ha estès a altres barris de Barcelona i altres ciutats de l'Estat.

Per tal de facilitat l'accés als grups esmentats, les reunions van tenir lloc en centres ocupacionals, associacions, residències de gent gran, centres de salut o presons. Els estudis de casos compresos en el marc d'aquest treball, que es troben ben definits a l'article i que semblen haver comptat amb resultats molt positius, inclouen tallers de ceràmica prehistòria per **a persones malaltes d'Alzheimer i Parkinson** a l'Hospital Clínic (reconeguts pels experts pel seu efecte terapèutic), tallers de cuina prehistòrica per a **joves migrants nouvinguts**, espectacles de titelles representats per **gent gran i dones gitanes** o la participació de persones amb **síndrome de Down** en treballs arqueològics.

Excavació virtual per a persones amb discapacitat intel·lectual. J.F. Gibaja

Als autors se'ls ha d'agrair, més enllà de la tasca de visibilitzar la problemàtica existent en la matèria, la selecció de **criteris importants per divulgar ciència entre aquests grups**, que poden **servir d'inspiració** i que recollim tot seguit:

- Implicar els participants dins del seu **propi entorn** i dur a terme la **preparació prèvia** amb educadors, famílies i psicòlegs abans de presentar el programa
- És millor realitzar les activitats en **espais que els hi siguin familiars**, com ara centres educatius o espais públics
- Fer servir un **llenguatge senzill** en el qual prenen part temes rellevants per als seus problemes i interessos
- Ser molt curosos amb el **llenguatge corporal** per aconseguir i mantenir l'atenció dels participants

- Fer servir **eines sensorials** fàcils d'utilitzar i de relacionar-s'hi (audiovisuals, dispositius tàctils, etc.)
- Apoderar els participants, fent-los comprendre que **tothom pot participar, contribuir, entendre i gaudir** de la ciència
- Demanar avaluacions i reflexionar sobre el resultat per millorar aspectes que no hagin funcionat

Aquest treball és, en definitiva, una crida a l'acció d'agents culturals, socials i polítics. Obrir el camp d'acció en la planificació de programes educatius per implicar aquests col·lectius suposa avançar cap a una societat més inclusiva, més preparada i més justa.

Gibaja, J. F., Remolins, G., Valenzuela, S., Higuera, S., Nieto, A., Palma, O., González, A., Oms, X., Guzmán, V., Cubas, M., Masclans, A., Mozota, M. (2021). Inclusive archaeology. Scientific outreach among 'forgotten collectives' in the streets of Barcelona (Spain). *Journal of Community Archaeology & Heritage*. *8*(3), 160-177, DOI: 10.1080/20518196.2021.1873539 [3]

Categories: Actualitat
Categories: Articles i anàlisi
Tags: inclusió cultural
Tags: accés a la cultura
Tags: participació cultural
Tags: educació i cultura

- [4]

Source URL: https://interaccio.diba.cat/en/news/2021/09/arqueologia-inclusiva

Links:
[1] https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio
[2] https://www.tandfonline.com/toc/ycah20/current
[3] https://doi.org/10.1080/20518196.2021.1873539
[4] https://interaccio.diba.cat/node/8706